



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

5. De stylo puerili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Θαυμάσιον γὰρ τὸ Μακεδόνιον ἢ πρὸς τὴν Ἑβραϊκὴν σύγκρισιν ἡ ἀδmirabilem Alexandri cum philosophia comparationem: certe hoc frigidum hominis sensu, Hocrates tota Lacedaemoniorum Repub. longè fortior haberetur, quando intra decennium Panegyricum absolvit: At illi, non nisi intra annorum triginta spatium, Messeniam expugnant.

Tertium est ex eadem officina, concisus Sicula clade Atheniensium viribus, opera cuiusdam Hermocratis, exclamat, Non sine magna mentu consilio factum esse, ut Athenienses, qui in Mercurij statuas fuerant impij, per Hermocratem filium Hermonis, violata religionis poenas persolverent. Hæc frigida, & inepta Longinus iudicat, quæ tamen excusari facile possent.

Sed in hoc genere nihil est Hebræorum scriptoribus, quos Rabinos vocant, infantius: apud quos frigidorum sensuum exempla & plerumque sunt, & maxime ridicula, quale illud est eius, qui in hæc verba psal. 61. scribens. Iumenta in montibus, & boves vbi textus Hebræus habet,

Behemot Beharre aleph מוֹת כְּהַרְרֵי אֵלֶּף Iumenta in montibus mille, hic frigidus commentarius belluam vnam fuisse vastissimam narrat, plurali numero designatam à Propheta: cui ad diurnum pabulum, mille montium herbe à Deo essent assignata.

Alius in illud Exod. 4. Obsecro Domine, non sum eloquens, commentatur Mosen, cum effectuum annorum puer, Pharaoni fuisse oblatum, delectatumque Regem melliti infantis indole, diadema illi inter ludendum impoluisse, quod cum Moyses proiecisset in terram, pedibusque concussisset, id pro infansito quodam omnino acceptum, cumque Regis filia tribuisset infantis infantiæ, de consilio, & industria viri apud Hebræos imprimis sapientis, ad explorandam pusionis simplicitatem, sciens-ne illud an imprudens fecisset: prunæ illi ardentes sunt appolita, quas cum ore contigisset, inde extrema lingua adustionem, perpetuamque balbutiem, atque hasitantiam contraxit.

Hæc vitio obnoxij sunt, qui in sacris literis allegoricos vbi que conlectantur sensus, & omnia in eas, quas sibi sinteruot imagines, efformant. Quæ in re nimij sunt plerumque Origenes, & Philo, qui allegoriarum studio, in frigiditate pisisimè deferri coguntur.

Nam, etsi allegoriarum grata sit, ac vernans amœnitatis, vbi tamen nimis crebræ sunt, &

violentæ, placere doctis auribus nullo modo possunt. Cui enim semper ista interpretationes arideant? Porro Salomon, est conuersatio Christi. Arcturus, lex, & Pleiades noui testamenti gratia. Sudes, acuta sanctorum consilia. Salina, in tima contemplationis sapor. Ibices magistri spirituales. Sapphirus, predicatorum noui testamenti. Perdix, diabolus. Cynifes, Dialectici. quanquam hoc postremum subtiliter ab Origine dictum, Hoc enim animal pennis quidem suspenditur per aera volitans, sed ita subtile est, & minutum, ut oculi visum, nisi acutè eernentis effugiat, corpus tamen cum insederit, acerbissimo terebrat stimulo, ut quem volitarem videre quis non valeat, sentiat stimulantem.

Hoc ergo animalis genus (inquit) dignissimè puto arti Dialecticæ comparari, quæ minutis, & subtilibus verborum stimulis animos terebrat, & intelligentiæ oculos decipit.

De stylo puerili. CAPVT V.

Vicinum est istis generibus puerile, quod Cassius Longius nominat, & uisus, mure. Puerile Styli in verbis exempla. Maccenatis oratio puerilis. Vide Senec. ep. 114.

Quid mirum amne, syluis que ripa comantibus, vide ut alueum linteribus arent, versaque vado veniant hortos.

Quid si quis fœmina cirro crispæ, & labris columbatur: incipitque suspirans, ut ceruice laxa feratur? Nemo tyranni, irremediabilis factio, rimantur epulas, lagenæque tensant domos, & sape mortem exigunt.

Genium festo vix suotolem tenuis cerei fila, & crepantem mola focum mater, aut vixor inuestiunt.

Quæ pueritiæ ludicra: Nam statim hæc cū legeris (inquit Seneca) hoc tibi occurret, hunc esse, qui solutus tunicis in vrbe semper incesserit.

Eis τὴν Ερμῆν ἀντιθέτουτος, ἡ οὐκ ἔστιν.

Rabinorum sensus frigidus.

Allegoriarum in sacra scriptura nimij indagationes saepe incidunt in frigida. Origenes, Philo, nimij in allegorijs.

Ha allegoria, licet à Fabricius cū sal: prudentia dicta, non sanè ubique imitanda. Orig. homil. 4 in Exod. Cynifes cū dialecticis comparantur.

Puerile Styli in verbis exempla. Maccenatis oratio puerilis. Vide Senec. ep. 114.



Adiunge huic molliculæ orationi, Hadriani Imperatoris versus:
*Animula, vagula, blandula,
 Hoïses, come, sç, corporu,
 Quæ nunc abibis in loca,
 Pallidula, rigida, nudula!
 Nec vi soles, dabis, iocos.*

Aut Apuleij: (Erat intonsus, & genis gratus, & corpore glabellus. Crines eius præmulsis antijs, promulsis caproneis anteuentuli, & pro-penduli. Vestis textu tenuis, tactu mollis, pur-pura radians. Quid? quod & lyra eius auro ful-gurat, ebore candicat, gemmis variegat?

Hæc planè crepundia, quibus permittuntur aliquando pusionēs lufitare. At verò iam pro-uectæ ætatis homines, in eas ferri nouissimor-um verborum ineptias, minimè tolerandum est.

Sæpè istarum nugarum patens est amor, & virijs obfesse mentis hebetudo: quippe videas istos frigidos amatorculos ex libris vernaculâ linguâ scriptis, hæc deliramenta auidè conqui-rere, quæ illi, rosas suas, & anemionas, dum ven-tilant, putant odorem omnium naribus periu-cundum afflari: sed hæc ita fœtent, vt Augææ stabulum non sit impurius

Alia est etiam non verbis, sed sensibus pue-tilis oratio: qualis est ista Onagri fœminæ ad marem fœtum suum euirantem, his verbis expressa quæ bonum alioqui poetam, ad in-clinatam puerilitatem dimisit

Ανερ, άνερ, τίη οείο προσώπαλα τρηχύνον-
 ται;
 Ομμάλα φοινίχθηζ τὰ τ' άν πάρος εγλή-
 εντα;
 Ούχι μέτωπον άδρεϊς λιθοεργές άγχι Με-
 δούσης,
 Ού γόνον Ισθόλον παναμειλίχιοιο δρακί-
 νης,
 Ού σκύμονον πανάδισμόν όρειπλάγκτιοιο λεαί-
 νης.
 Πάϊα λογγή, ζ' έτικλον, έν άρώμεδα, δε-
 σίτι,
 Πάϊα τεόν γενίεοσι. τεϊς οδκ άρσενα δή-
 σεις.
 Ισχη φίλθ μη τάμνε τί μοι τάμεις; οϊον έρε-
 ζας.
 Παϊ: α, τό μηδέν έδηκας, όλονδέμας θελάλα-
 σας.

Onagri poe-
 ta puerilis
 nania fœ-
 mine ad ma-
 rem, fœtum
 suum euir-
 antis.
 Orian. l. 3.
 ven. vers.
 220.

Δειλή έγω πανάπονον μθ άεροτάτιο λο-
 χείης.

Καί σύ τέκθ πάνδειλοι, έλιίροτατίο τ-
 κήθ.

Δειλή έγω πετάλανα, κενόν τόκον ώ δίνα-
 σα,

Καί σύ τέκθ, τμηδείς, ύχι σονύχεοσι λε-
 όντων:

ΑΜ' έχθραϊς γενίεοσι λεοντείησι τ-
 κήθ.

*Vir, vir, quare tuus vultus exasperatur?
 Oculi tubæruunt, qui prius erant splendidi?
 An frontem intueris saxifica Medusa?*

(Sciebat quippe hic Onager Medusæ fabulam, & scholas olim poeticas frequentarat.

*Non fœtum venisicum offeri drac nu.
 Non catulum nefandum monituæga Leana?
 Eilium, misera quem peperit, quem exorauimus à*

*Dijs,
 Filium tuum maxillis tuis euirabis.
 Cohibe te, amice: ne scinda, quid refecisti, qua-*

lem.

Fecisti filium? ad nihilum redegesti, toto corpore mutilatum.

Misera ego, atque arumosa, impetustum ob partum!

Es tu fili miserrime, sceleratissimi parentis cau- sa!

*Misera ego, ter misera, inanem partum eni- xa.
 Es tu fili dissectus, non unguibus Leonum,
 Sed inimicis maxillis Leoninis parentis.*

Hactenus lamentabilis nania, & verè puerilis: cum enim mentionem facit Onager saxifica Medusa, tum dicit se filium à Dijs exorasse, & similes nugæ, quis risum teneat? At dices, nula sæpè eiusdem argumenti, à viris grauibus esse conscripta? fateor equidem, sed huiusmo- di, si quæ scribunt, non serijs operibus immis- ceant: verum pueriles remissiones, & fabellas, & ludos ad risus compositos profitentur. At, qui hæc serid, & callidè dicunt, carminumque gra- uitati, non ioco, sed eloquætiæ ostentadæ gra- tia solent intexere, pueriliter mea quidè sentē- tia, faciunt; hæc enim vitia sunt, in quæ pueri, in hyperbolis semper leues, frequentius inci- dunt, qui si in Crasi murænam, aut pfitacum, melioris carmen, vel orationem funebriem texant, cum omnia ad rotundam styli exilita- tem deberent esse accommodata, illi ad grâdes

Puerilium inuentionū nuga.

De-

Demosthenis, & Ciceronis figuras conuertetur: pſtaccam inquam, vel passerem, vt herocē laudabūt, etiam apud Elyſios campos Minois, & Rhadamanthi afflorem facient, dictantes illud Demosthenis, ὅτι παρὲν δὸν εἰκότως ἐν λέσ φήσαι τις κἀτὼ θεοῖς ἔσται: mox alloquentur per Apostrophen; Praclarè igitur, tecum actum est, dum viueres, anima delicatissima, nunc autem, postquam ex his terris euolasti, sanctissima: nam beatorum locum consequuta, assides Proserpina.

Chrysoſtomus egregiè perstringit, in oratione de sancto Babyla martyre. Ibi enim sophista præter modum fertur in miserabiles, inconditos, humiles, inclinatos affectus, & præ doloris, ac furoris impotentia, in frigida quæque, & inepta tranſit, vt, cum dicit Iulianum Imperatorem, vbi de templi incendio affluit eum rumor, (quæſiuiſſe talariâ Mercurij, vt ad flammam reſtinguendam properaret.) Vbi tandem erat inuenturus? Certè tardum oportuit fuiſſe auxilium, ſi hæc talaria ſunt expectata. Ita dū motus cupit ingentes excitare, delabitur in abſurda quæ riſum potius, quàm dolorem efficiant.

Libanij
παρὲν δὸν
à D. Chryſ.
perſtrictum,

De Parenthyſo.

CAPVT VI.

Theodorus Rhetor, qui citatur à Caſſio Longino, in libro παρὲν δὸν, notiſſimi vitij in ſtylo meminit, quod ipſe appellat παρὲν δὸν, quaſi ad Thyriſum accedēs, hoc eſt, furori proximum. Norunt omnes Thyriſum appellari haſtulam ſionidibus veſtitam, quâ bacchantes geſtabāt, & hoc perperuum bacchi inſigne iuxta epigrammaticū παρὲν δὸν χιμαῶν, νιμφοῦς ῥόδα, ὑπερα λυσιδία, hinc παρὲν δὸν, nominātur thyriſo percuffi, hoc eſt inſani: vnde parenthyriſum dici poteſt, Oratio grandibus, & intempetiuiſ ſ affectibus, & figuris in re parua inſaniſ: quam definitionem licet colligere ex Dionyſio Longino, in qua παρὲν δὸν ira deſcribit,

Quid
Thyriſus.

Quid parenthyriſum, & unde ſic dicitur.

Longino
παρὲν δὸν.

Parent à puerili ſtylo diſcrimen.

Τὸ παρὲν δὸν ἴσταν τῆς χαλίας ἐῖς ὅσον καλεῖται ἐπὶ τῶν παρὲν δὸν παρὲν δὸν ἁλῆϊ ἐπὶ δὲ πᾶσι δὲ ἀκαίρον, καὶ κενόν ἐν δαμῆ δὲ πᾶσι δὲ ἡμεῖς ἴσταν ἐν δαμῆ δὲ.

(Huic proximum eſt tertium prauitatis genus in affectibus, quod Theodorus vocat parenthyriſum: eſt autem affectus intempetiuiſ, & vanus, vbi nihil opus eſt affectu; vel immoderatus, vbi opus eſt moderato: differt à puerili, quòd hoc in lætis argumentis, & illecebriſe dictionis aucupio verſetur vt plurimum; illud propriam ſedem habeat in affectibus intempetiuiſ, maxime doloris, & iracundiæ, ſine vlla etiam affectatione verborum: Non enim iſtam & concinnitatem ſpectat, ſed grandes tantum figuras, in rebus ludicris conſectatur: ex quo plenum eſt inſaniæ.)

Taliſ eſt illa de incendio Daphnitici tēpli, miſerabilis æænia Libanij ſophiſtæ, quâ diuus

Eodem ſtylo Ariſtides ſophiſta in illa ſtebili monodia, de Smyrna collapsâ, inter cæteras παρὲν δὸν nianias addit: (ſi Gorgones reuidiſcerent, nō ſον, ἐν ἀντιόί iam Meduſam, aut oculum ſuum ſterent, ſed Μιδουρα, Smyrnam, communem Aſiæ oculum deplorarent.)

Ariſtidiū
παρὲν δὸν
ἀντιόί
Μιδουρα,
Smyrnam,
communem
Aſiæ oculum
deplorarent.)

Num verò iſta παρατρῶδα, & παρὲν δὸν: ſed plenius in affectibus examinabimus.

Alij etiam magis importuni ambitioſo orationis tractu, aut plorant, aut irascuntur, aut deteſtantur, aut Deos, Deaſq; omnes, in rebus ludicris & penè nullis inuocant. Querunt ab auditoribus, hominibus plerumque frigidis, & vrbatis, num lugeant, num indignentur, num auerſentur, num tantum nefas abominentur: cum illi interim nihil horum experiantur, ſed tranquilli omninò ſedeant: Aduertere ſe dicunt pallorem, & lachrymas, & eiulatus eorum audite, qui non magis mouentur, quàm ſtatuz.

Parent.
character.

Hoc certè genus, inter cætera miſerabile eſt, & inſanum, nec immeritò παρὲν δὸν nominatur; habet enim multū de thyriſo, & furore: Nam quid eſt aliud, in rebus modicis, tam inſaniæ mentis æſtu iactari, quàm Oratorē illū imitari, qui apud Lucium Apuleium pro tribus vrbibus, ab ebriio iuvene multis iſtibus perforariſ, quaſi pro cæſis iuuenibus perorariſ & ait.

Parent.
exemptum.

(Neque parua res, ac præcipuè pacem ciuitatis cunctæ reſpiciens, & exemplo ſerio profutura tractatur, Quiritæ ſanctiſſimi. Quare magis congruit, ſeduloſ, atque vniuerſoſ voſ pro dignitate publica prouidere, ac nefariuſ homicida, tot cædium lanienam, quam cruentè exercuit: impunè commiſerit.)

Ad hæc omneſ riſu diſſoluuntur. Mox quædam mulier, per mediū lachrymoſa, & ſtebilis,